

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ КОРАБЛЕБУДУВАННЯ
ІМЕНІ АДМІРАЛА МАКАРОВА

О.Ю. Прямков, А.В. Лабарткава

Методичні вказівки
до виконання курсової роботи з дисципліни
"Ринок цінних паперів"

Рекомендовано методичною радою НУК

Миколаїв 2008

УДК 657.422

Прямков О.Ю., Лабарткава А.В. Методичні вказівки до виконання курсової роботи з дисципліни *"Ринок цінних паперів"* – Миколаїв: НУК, 2008. – 60 с.

Кафедра економіки та організації виробництва

Методичні вказівки містять основні питання, пов'язані з організацією та методикою проведення курсової роботи студентів: вибір теми, визначення об'єкту та предмету дослідження, оцінка сучасної бази, аналіз, висновки, пропозиції, оформлення результатів. Методичні вказівки призначені для студентів денної та заочної форми навчання спеціальності 8.050107 "Економіка підприємства", можуть бути використані для студентів інших економічних спеціальностей, викладачів вищих навчальних закладів, а також у системі післядипломної освіти, перепідготовки та підвищення кваліфікації за економічним напрямком.

Рецензенти: канд.екон. наук, доц. Рогов Г.К.

канд.екон. наук, доц. Карась П.М.

ЗМІСТ

Вступ.....	4
1. Мета курсової роботи та її структура.....	5
2. Структура курсової роботи.....	6
3. Організація виконання захисту роботи.....	14
4. Дотаток А.....	16
5. Дотаток Б.....	17
6. Дотаток В.....	18
7. Дотаток Г.....	19
8. Дотаток Д.....	20
9. Дотаток Е.....	21
10.Дотаток Ж.....	23
11.Дотаток З.....	24
12.Дотаток И.....	26
13.Дотаток К.....	28
14.Дотаток Л.....	29
15.Дотаток М.....	30
16.Дотаток Н.....	37
17.Дотаток П.....	44

ВСТУП

Курсова робота з курсу «Ринок цінних паперів» має значне місце у системі підготовки студентів економічних спеціальностей НУК і відіграє певну роль в їхньому формуванні як фахівців-економістів, здатних вирішувати практичні задачі в галузі економіки, створення та розвитку прозорого ринку цінних паперів, проводити якісний та глибокий аналіз ринкової активності акціонерних товариств за сучасними методиками.

Головними завданнями методичних вказівок є:

1. Вчасне ознайомлення студентів з тематикою курсових робіт, характером вимог та порядком роботи над курсовою роботою.
2. Недопущення помилок і внесення плановірності в роботу студентів та керівників.
3. Підвищення якості змісту курсових робіт.

Розумна регламентація вимог і задач, визначених у вказівках, повинна стимулювати творчу розробку теми курсової роботи і проявів максимуму ініціативи в рамках чітко визначених загальнообов'язкових вимог до формування та порядку проведення курсової роботи. Усі рекомендації викладено відповідно до чинних нормативних актів Міністерства освіти та науки України, що рекомендують підготовку бакалаврів, спеціалістів і магістрів з економіки.

Вказівки щодо виконання курсових робіт призначені для студентів денного і заочного відділення та системи післядипломної освіти, що навчаються з метою отримання диплома спеціаліста-економіста або магістра з економіки, для керівників курсових робіт.

1. Мета курсової роботи та її структура.

Мета курсової роботи – закріпити та систематизувати теоретичні знання, навчитись використовувати їх у фінансовій та управлінській діяльності суб'єктів господарської діяльності та держави, а також залучити студентів до науково-дослідної роботи.

Курсова робота повинна бути виконана на високому рівні з використанням сучасних вітчизняних та зарубіжних методів прогнозування фондового ринку, аналізу економічних явищ та відносин учасників ринку цінних паперів.

При підготовці роботи студенти повинні показати знання нормативних документів з питань функціонування фондового ринку, діяльності його учасників, вміння використовувати сучасні засоби електронно-обчислювальної техніки, вносити конкретні пропозиції щодо вдосконалення процесів обігу цінних паперів на фінансовому ринку, біржових торгів, технічного (графічного) аналізу ринку цінних паперів.

Зміст курсової роботи:

- обґрунтування вибраної теми (вступ);
- оцінка сучасної нормативної бази;
- визначити теоретичні основи створення та розвитку ринку цінних паперів, діяльності його учасників в умовах переходу до ринку;
- аналіз системи фінансових та корпоративних відносин, що проявляються між підприємствами колективної форми власності, між державою та емітентами на ринку цінних паперів (РЦП);
- висновки та пропозиції проведених методик оцінки пакетів акцій, корпоративних прав, інвестиційної привабливості емітента, ефективності корпоративного управління.

Також у роботі надаються інструктивні матеріали, висвітлюються питання, викладені в спеціальній економічній літературі, періодичній пресі.

Методика проведення фінансового стану емітента, його інвестпривабливості, ефективності корпоративного управління, розподілу прибутку та проведення дивідендної політики, формування та управління портфелем цінних паперів застосовується на практичному матеріалі обраного емітента за останній звітний період з фінансової звітності (Ф-1, Ф-2), або статистичними даними, на підставі яких проводяться розрахунки і робляться обґрунтовані висновки та пропозиції.

Курсова робота виконується згідно з тематикою, затвердженою кафедрою та узгодженою з викладачем-керівником.

Не дозволяється написання курсової роботи з однієї і тієї ж теми двома студентами в групі.

Студент денної форми навчання при виборі теми використовує напрям роботи з науково-технічного семінару майбутньої дипломної роботи. Студенти заочної форми – керуються досвідом і потребами трудової діяльності того підприємства, на якому працюють. Студент разом з керівником розробляє план курсової роботи, графік її виконання, визначає конкретні джерела, на підставі яких буде проводитись дослідження. Курсова робота, виконана тільки за літературними джерелами без використання практичного матеріалу, до захисту не допускається.

2. Структура курсової роботи.

Загальні положення

Студентами факультету виконуються курсові роботи та проекти. Їх оформлення повинно відповідати вимогам даного стандарту для полегшення їх порівняння та оцінки. Оформлення письмової роботи відповідно до зазначених нижче вимог дозволяє дисциплінувати студентів, ознайомити їх з вимогами стандартів, які в подальшому будуть використовуватися в процесі здійснення ними трудової діяльності.

Даний стандарт ґрунтується на вимогах, встановлених у Державному стандарті України ДСТУ 3008-95 "Документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура і правила оформлення".

Письмова робота складається зі структурних частин, якими вважаються зміст, вступ, розділи, висновки, список використаних джерел, додатки.

Письмова робота пишеться від руки або друкується за допомогою комп'ютера державною мовою на одному боці стандартних білих аркушів формату А4 (210 x 297 мм) в книжній орієнтації. Припускається використання аркушів формату А3 (420 x 297 мм) для розташування великих за розмірами рисунків та додатків. Автореферати магістерських випускних робіт виконуються на аркушах формату А5 (148 x 210 мм). Текст необхідно друкувати, залишаючи поля таких розмірів: ліве – 25 мм, праве – 10 мм, верхнє – 20 мм, нижнє – 20 мм.

Першим аркушем письмової роботи є титульний аркуш, який оформлюється відповідно до методичних вказівок та додатка А. В курсових, дипломних та магістерських роботах після титульного аркуша розміщується завдання (див. дод. Б) та анотація обсягом до 500 знаків державною та однією з іноземних мов. Завдання та анотація до числа аркушів роботи не відносяться.

Після титульного аркуша реферату та контрольної роботи та після анотації курсових та випускних робіт розміщується зміст роботи. У змісті позначаються назви структурних частин та підрозділів, номери сторінок, з яких вони починаються. Назви розділів і підрозділів у тексті і змісті мають бути тотожними.

Далі розміщуються вступ і відповідні розділи та підрозділи роботи. Послідовність розміщення структурних частин вказана вище.

Нумерація

Нумерація аркушів починається з титульного аркуша. Номер на титульному аркуші не ставиться. Зміст і подальші сторінки дипломної роботи

нумерують, проставляючи номер сторінки у правому нижньому куті без крапки.

Нумерацію сторінок, розділів, пунктів, малюнків, таблиць, формул подають арабськими цифрами без знака №.

Зміст (див. дод. В), вступ, висновки, список використаних джерел не мають порядкового номера.

Підрозділи нумерують у межах кожного розділу – їх номери складаються з номера розділу і порядкового номера підрозділу, між якими ставлять крапку. В кінці номера підрозділу повинна стояти крапка. Потім у тому ж рядку йде заголовок підрозділу. Пункти нумерують у межах кожного підрозділу, додаючи до номеру відповідного підрозділу порядковий номер пункту. Потім у тому ж рядку йде заголовок пункту. Номер та назва пункту від основного тексту роботи не відділяються. У змісті пункти не наводяться.

Таблиці та рисунки нумерують послідовно (за винятком поданих у додатках) у межах розділу. Номер повинен складатися з номера розділу і порядкового номеру таблиці (рисунку), між якими ставиться крапка.

Формули (якщо їх більше одної) нумерують у межах розділу. Номер формули складається з номера розділу і порядкового номера формули в розділі, між якими ставлять крапку. Нумерувати слід лише ті формули, на які є посилання у подальшому тексті.

Нумерація у списку використаних джерел наскрізна, послідовність описана нижче.

Ілюстрації, таблиці і формули, які розміщені в додатках, нумеруються у межах кожного додатка.

Оформлення тексту

Основний текст письмової роботи при друкуванні на комп'ютері має відповідати таким вимогам: шрифт – *Times New Roman Cyr*, розмір – 14, вирівнювання абзацу – за шириною, відступ між рядками – 1,5 інтервали. Назви

розділів та підрозділів допускається виділяти напівжирним накресленням шрифту, підкреслення та курсив не допускаються.

Кожну структурну частину роботи треба починати з нової сторінки. Заголовки структурних частин друкують великими літерами симетрично до тексту. Номер розділу ставлять після слова "РОЗДІЛ", після номера крапку не ставлять, потім з нового рядка друкують заголовок розділу. Заголовки підпорядковуються правилам української мови.

Заголовки підрозділів друкують маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу.

Якщо заголовки складаються з двох або більше речень, їх розділяють крапкою. Крапку в кінці заголовків не ставлять.

Відстань між заголовком структурної частини та текстом повинна дорівнювати двом вільним рядкам, заголовок підрозділу виділяється від тексту одним вільним рядком.

Наступний підрозділ починається після закінчення попереднього без переходу до нової сторінки з відступом двох вільних рядків.

Будь-які скорочення в роботі не допускаються, крім загальноприйнятих: кг, ц, т, км, га, грн, тис. грн, люд.-год. тощо.

Текст дипломної роботи може ілюструватись кресленнями, рисунками, схемами, графіками, діаграмами тощо. Вибір виду ілюстрації залежить від змісту матеріалу та поставленої мети. Про їх оформлення див. нижче.

Оформлення таблиць

Цифровий матеріал, особливо великого обсягу та однорідної структури, як правило, оформляється у вигляді таблиць. Таблиці подаються у тексті безпосередньо після посилання на неї в тексті таким чином, щоб її можна було читати без повороту роботи, або з поворотом за годинниковою стрілкою.

У правому верхньому куті над відповідною таблицею розміщують напис "Таблиця" із зазначенням її номера. Між текстом і словом "Таблиця"

залишають вільний рядок. Кожна таблиця повинна мати назву, яка подається в наступному після номера рядка від центру маленькими літерами з першої великої.

При переносі частини таблиці на іншу сторінку на початку кожної такої сторінки справа пишуть слова "Продовження табл." і вказують її номер. З нової строки вказують нумерацію граф таблиці, далі – продовження таблиці. Таблицю з великою кількістю граф можна ділити на частини і розміщувати одну частину під іншою в межах однієї сторінки, повторюючи в кожній частині заголовки рядків. Приклад оформлення таблиці наведено у дод. Г.

Заголовок кожної графи та рядку таблиці має бути якомога коротким, слід уникати повторів, а слова заголовків, що повторюються, слід виносити до узагальнюючих заголовків. При цьому узагальнюючі заголовки та заголовки складають одне речення.

Заголовки граф повинні починатися з великих літер, підзаголовки – з маленьких, якщо вони складають одне речення із заголовком, і з великих, якщо вони є самостійними.

Спільна для таблиці одиниця виміру зазначається у заголовку у круглих дужках у кінці назви таблиці; в іншому випадку одиниці вимірювання вказують у верхніх або бічних заголовках з використанням загальноприйнятих скорочень; іноді для них виділяється окрема графа.

Якщо текст, який повторюється в графі таблиці, складається з одного слова, його можна замінити лапками (—//—); якщо з двох або більше слів, то при першому повторенні його замінюють словами "те ж", а далі – лапками. Ставити лапки замість цифр, знаків, математичних символів не дозволяється. Якщо цифрові або інші дані в таблиці не подають, то на їх місці ставлять прочерк. Позначка X вказує, що клітина не підлягає заповненню.

Значення показників у клітинах таблиці за можливістю слід округлювати у межах одного і того ж рядка чи графи обов'язково з однаковим ступенем точності.

Оформлення рисунків

Ілюстрації, як і таблиці, необхідно подавати безпосередньо після тексту, де вони згадані вперше. Якщо це неможливо, ілюстрацію розташовують на наступній сторінці таким чином, щоб її можна було розглядати без повороту роботи, або з поворотом за годинниковою стрілкою.

Ілюстрації позначають словом "Рис." із зазначенням її номеру та назви. Ілюстрації повинні мати унікальну назву, яку розміщують після номера ілюстрації. Номер ілюстрації, її назва і пояснювальні підписи розміщують послідовно під ілюстрацією.

При необхідності ілюстрації доповнюють пояснювальними даними (текст, що розміщується під рисунком). Приклад оформлення рисунку наведено у дод. Д.

Оформлення формул

Номери формул пишуть арабськими цифрами біля правого поля аркуша на рівні нижнього рядка відповідної формули в круглих дужках. При цьому в окремих рядках подаються лише формули, які мають велике значення та пронумеровані, або громіздкі.

Пояснення значень символів і числових коефіцієнтів треба подавати безпосередньо під формулою в тій послідовності, в якій вони дані у формулі. Значення кожного символу і числового коефіцієнта треба подавати з нового рядка. Перший рядок пояснення починають зі слова "де" без двокрапки.

Якщо формула не вміщується в один рядок, його слід перенести після знаків дорівнює (=), плюс (+), мінус (–), множення ($\cdot$), ділення ($:$).

Загальне правило пунктуації в тексті з формулами таке: формула входить до речення як його рівноправний елемент.

У разі подальшого використання формули повинно бути посилання на її номер без повторення формули.

Приклад оформлення формул наведено у дод. Ж.

Оформлення приміток та виносок

Примітки до тексту і таблиць, у яких вказують довідкові і пояснювальні дані, нумерують послідовно в межах сторінки. Якщо приміток на одному аркуші декілька, то після слова "Примітки" ставлять двокрапку і кожен починають з нового рядка. Якщо на сторінці одна примітка, то її не нумерують і після слова "Примітка" ставлять крапку.

Виноски розташовуються понизу аркуша, на якому розташовуються посилання на них. Вони відділяються від тексту одним вільним рядком та горизонтальною рисою від лівого берега до центру аркуша. Виноски великого обсягу можуть бути перенесені на наступну сторінку, але слід уникати їх, формулюючи текст виноски стисло та лаконічно.

Оформлення цитат, посилань на джерела та список використаних джерел

При написанні роботи автор повинен давати посилання на джерела, матеріали або окремі результати, які використані ним при написанні письмової роботи. Такі посилання дають змогу відшукати документи і перевірити достовірність відомостей про документ, який згадується в роботі, дають необхідну інформацію щодо нього, допомагають з'ясувати його зміст, мову тексту, обсяг.

Посилання на джерела слід зазначати порядковим номером за переліком посилань, виділеним двома квадратними дужками. Якщо використовують відомості, матеріали з монографій, оглядових статей, інших джерел з великою кількістю сторінок, тоді в посиланні необхідно точно вказати номери сторінок, ілюстрацій, таблиць, формул з джерела, на яке дано посилання, наприклад: [28, с. 151-152], у працях [9-11].

Цитування при написанні письмової роботи є обов'язковим при дослівному використанні матеріалів. При цьому не слід зловживати цитатами – їх обсяг та кількість має бути невеликою.

Загальні вимоги до цитування такі:

а) текст цитати починається і закінчується лапками і наводиться в тій граматичній формі, в якій він поданий у джерелі, із збереженням особливостей авторського написання;

б) цитування повинно бути повним, без довільного скорочення авторського тексту і без перекручень думок автора;

в) кожна цитата обов'язково супроводжується посиланням на джерело;

г) при непрямому цитуванні (переказі, викладі думок інших авторів своїми словами), що дає значну економію тексту, слід бути гранично точним у викладенні думок автора.

Список використаних джерел розміщується після висновків. На кожне джерело, наведене у списку, повинні бути посилання в роботі. Джерела розміщуються в списку, який необхідно подавати у такій послідовності:

- 1) Конституція, закони, нормативні акти та положення державного значення;
- 2) літературні, наукові джерела та матеріали періодичних видань тощо;
- 3) видання іноземною мовою (англ., франц., нім. та ін.).

Список використаних джерел складають безпосередньо за друкованими творами або виписують з каталогів і бібліографічних покажчиків повністю без пропусків будь-яких елементів, скорочення і т. ін. відповідно до чинних стандартів з бібліотечної та видавничої справи.

Для кожної книги вказують прізвище, ініціали автора, повну назву книги, видавництво, рік видання та загальну кількість сторінок. Для статей, що публікуються в періодичних виданнях, зазначають прізвища, ініціали авторів, назву статті, назву журналу або газети, рік видання, номер журналу чи газети, сторінки, на яких надруковано статтю. Для електронних джерел зазначається повний URL документу. Приклад оформлення списку використаних джерел наведено у дод. 3.

Оформлення додатків

Додатки не є обов'язковою частиною роботи. Їх розміщують після списку використаних джерел, розміщуючи їх у порядку появи посилань. Додатки не входять у текстову частину роботи.

Перед додатками розміщується сторінка з позначенням ДОДАТКИ. Кожний додаток повинен починатися з нової сторінки.

Додаток повинен мати заголовок, надрукований угорі малими літерами з першої великої від центру. Посередині рядка над заголовком малими літерами з першої великої друкується слово "Додаток" і велика літера, що позначає додаток. Додатки слід позначати послідовно великими літерами української абетки, за винятком літер Г, Є, І, Ї, Й, О, Ч, Ь.

Текст кожного додатка за необхідності може бути поділений на розділи й підрозділи, які нумерують у межах кожного додатка. У цьому випадку перед кожним номером ставлять позначення додатку (літеру), крапку та номер розділу.

3. Організація виконання захисту роботи.

Підготовка до виконання курсової роботи починається з попереднього вивчення літератури. Після цього складається план майбутньої роботи.

Підбір літератури є самостійною роботою студента, в якій він повинен проявити ініціативу, вміння використовувати каталоги, бібліографічні довідки тощо. Підбираючи літературу, слід використовувати найбільш нові видання, узгоджувати з керівником список відібраної літератури. Вивчення літератури потрібно починати з підручників та навчальних посібників, а потім переходити до робіт дослідницького характеру (монографій), журнальних статей, інструкційних матеріалів тощо.

У визначений кафедрою термін повністю закінчена робота студентами денної форми навчання подається на кафедру, заочної - в деканат. Після

перевірки науковий керівник відмічає позитивні сторони та недоліки (якщо вони мають місце), дає рекомендації щодо їх усунення, підготовки та захисту роботи. Робота і зауваження повертається студенту для доопрацювання згідно із зауваженнями.

Робота, визнана незадовільною, повертається студенту для переробки та виправлення недоліків.

Захист курсової роботи приймається керівником роботи в зазначений кафедрою час. Мета захисту – виявити знання студентів з обраної теми. Під час захисту студент подає основні положення, висновки за результатами проведеної роботи, відповідає на зауваження, які були зазначені науковим керівником. За результатами захисту курсової роботи виставляється відмітка за п'ятибальною системою. Робота вважається допущеною до захисту після підпису керівника на титульній сторінці.

Оформлення титульної сторінки курсової роботи та реферату

Міністерство освіти і науки України
Національний університет кораблебудування
імені адмірала Макарова

Назва кафедри, за якою закріплена дисципліна

КУРСОВА РОБОТА (або РЕФЕРАТ)

Назва теми

Науковий керівник:

_____ наук. ступінь, вч. Звання, П.І.Б.
(підпис)

Студент гр. номер групи _____ П.І.Б.
(підпис)

Миколаїв – рік написання

Форма завдання на курсову роботу

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ КОРАБЛЕБУДУВАННЯ
ІМЕНІ АДМІРАЛА МАКАРОВА

**ЗАВДАННЯ
НА КУРСОВУ РОБОТУ**

Студент ____ гр. _____

Тема

Вихідні дані _____

Перелік питань, що належать до розробки _____

Дата видачі завдання

“ ____ ” ____ 200__ р.

Зворотній бік аркуша на курсову роботу

Графік виконання роботи		
Модуль (розділ)	Кількість балів за виконання	Термін виконання
Створення плану		
Критичний аналіз літературних джерел		
Дослідження вивченості та актуальності проблеми в Україні		
Дослідження проблемної ситуації на підприємстві та пошук шляхів її вирішення		
Оформлення роботи		
Захист роботи		
Разом		X

Керівник _____ / _____ /
 (прізвище, ім'я та по батькові) (підпис)

Студент _____ / _____ /
 (прізвище, ім'я та по батькові) (підпис)

Зразок оформлення таблиць

...

Дані щодо доходів досліджуваного підприємства від видів надаваних послуг наведені в табл. 2.1.

Таблиця 2.1

Доходи ПП „АВТО-ЮГ” від основних видів послуг

Види послуг	Доход, тис. грн.				Відхилення		
	2004 рік		2005 рік		абсо- лютні	темп приросту, %	струк- турні
	тис. грн.	%	тис. грн.	%			
1	2	3	4	5	6	7	8
Пасажирські перевезення юридичним особам	1489,90	47,95	1756,30	43,85	266,40	17,88	-4,10

На наступній сторінці:

Продовження табл. 2.1

1	2	3	4	5	6	7	8
Пасажирські перевезення фізичним особам	517,80	16,66	619,30	15,46	101,50	19,60	-1,20
Митно-брокерські	291,65	9,39	275,60	6,88	-16,05	-5,50	-2,50
Транспортно-експедиційні послуги	807,95	26,00	1353,90	33,80	545,95	67,57	7,80
Разом	3107,30	100,00	4005,10	100,00	897,80	28,89	-

Примітки:

1.....

2.....

...

Зразок оформлення рисунків

...

Конкурентні позиції СГП ВАТ "Антарес" подано на рис. 2.4.

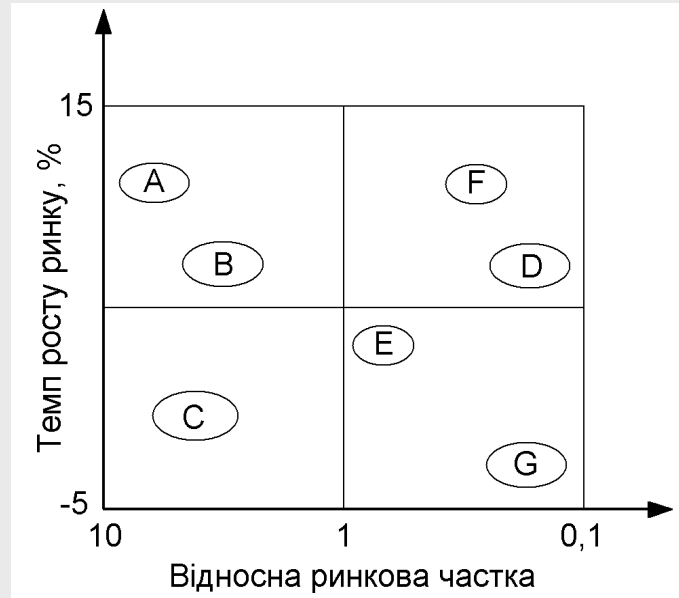

Рис. 2.4. Конкурентні позиції стратегічних господарських підрозділів
ВАТ "Антарес"

...

Тематика курсових робіт з дисципліни «Ринок цінних паперів»

1. Аналіз РЦП та економічна оцінка операцій з цінними паперами.
2. Особливості формування та управління портфелем інвестицій у ринкових умовах (на прикладі....).
3. Особливості проведення дивідендної політики суб'єктів корпоративного права (на прикладі....).
4. Формування та управління портфелем цінних паперів (на прикладі....)
5. Формування власної політики управління акціонерним капіталом АТ (на прикладі...).
6. Антикризове управління АТ при загрозі банкрутства (на прикладі...).
7. Реструктуризація як метод антикризового управління підприємством (на прикладі...).
8. Корпоративне управління та його вплив на поведінку приватизованих підприємств.
9. Особливості розподілу прибутку та проведення дивідендної політики у вітчизняних АТ.
10. Особливості становлення і розвитку інфраструктури іпотечного ринку (на прикладі...).
11. Фондовий ринок України: сутність, проблеми і перспективи його розвитку в сучасних умовах.
12. Використання комп'ютерних технологій на біржових торгах.
13. Організація емісії корпоративної облігаційної позики емітентом (на прикладі..).
14. Організація емісії акцій, її особливості, розміщення цінних паперів АТ (на прикладі...).
15. Особливості хеджування на ринку цінних паперів з використанням деривативів.

16. Організація фондових операцій на біржі, види операцій та їх контроль.
17. Біржові угоди, їх види, організація біржової торгівлі цінними паперами.
18. Операції АТ на РЦП.
19. Особливості оцінки ринкової вартості пакетів акцій.
20. Роль ІСІ в розвитку фондового ринку України.
21. Додаткова емісія як основне джерело залучення інвестицій АТ.
22. Інвестиційний потенціал РЦП та його оцінка.
23. Роль технічного аналізу на фондовому ринку, шляхи удосконалення.
24. Діяльність інвестиційних фондів на ринку цінних паперів, проблеми та переваги.
25. Характеристика та особливості проведення основних фондових операцій АТ.
26. Система маркетингу на РЦП, концепція, стратегія і тактика маркетингу.
27. Види банківських операцій з ЦП, інвестиційна діяльність банків.
28. Використання боргових ЦП на РЦП. Особливості операцій з борговими ЦП.
29. Оцінка ризиків окремих фінансових інструментів інвестування.
30. Злиття та поглинання. Рейдерство. Юридичні аспекти реалізації.
31. Аналіз інвестиційної привабливості пакетів акцій АТ.
32. Роль використання деривативів в операціях торгівлі ЦП.
33. Використання технічного аналізу на РЦП, перспективи розвитку.
34. Особливості застосування ф'ючерсних та опціонних угод на ринку цінних паперів, переваги і недоліки при їх проведенні.
35. Напрями, етапи і методи маркетингових досліджень на ринку цінних паперів.

Зразок оформлення формул

...

Визначення частки приросту продукції за рахунок інтенсифікації виробництва здійснюється за формулою (1.4):

$$D_{\text{INT}} = 100 \cdot \left(1 - \frac{\Delta P_{\text{П}}}{\Delta V_{\text{П}}}\right), \quad (1.4)$$

де D_{INT} — частка приросту обсягу продукції, обумовлена інтенсифікацією виробництва;

$\Delta P_{\text{П}}$ — приріст застосовуваних ресурсів за визначений період (розрахунковий рік), %;

$\Delta V_{\text{П}}$ — приріст обсягу виробництва продукції за той же період (рік), %.

Зразки оформлення списку використаних джерел

1. Посилання на законодавчий акт:

Господарський кодекс України // Офіційний вісник України. – 2003. – №11. – с. 462.

Закон України "Про зовнішньоекономічну діяльність" №959-ХІІ, із змінами та доповненнями на 1 жовтня 2002 р. // Бюлетень законодавства і юридичної практики України. – 2002. – № 2. – с. 5-39.

2. Посилання на книгу:

а) за прізвищем автора:

Бек В.Л. Теорія статистики: Курс лекцій. Навчальний посібник. – К.: ЦУЛ, 2002. – 288 с.

Марцин В.С. Економіка торгівлі: Підручник. – К.: Знання, 2006. – 402 с.

Block S.B., Hirt G.A, Foundations of Financial Management. – 6th ed. – Boston: Irwin, 1992. – 700 p.

б) за назвою:

Економіка підприємства: Підручник / За заг. ред. С.Ф.Покропивного. – К.: КНЕУ, 2004. – 528 с.

3. Посилання на багатотомні видання:

Основи економічної теорії: Підручник: У 2 кн. / Ю.В.Ніколаєнко, М.М. Діденко, А.В. Шегда та ін. – К.: Наук. думка, 1994. – Кн. 2. – 345 с.

Управление. Системы и ситуационный анализ управленческих функций: В 2 т. / Г. Кунц и др. – М: Прогресс, 1981. – Т. 2. – 892 с.

4. Посилання на статті:

а) із книг, збірників, документів, хрестоматій:

Как читать балансовый отчет // Международная организация труда: Пер. с англ. – М.: Финансы и статистика, 1992. – 208 с.

Арапонов М.В. Информационная среда фундаментальной науки и новые информационные технологии // Системные исследования. Методологические проблемы: Ежегодник 1988. – М.: Наука, 1989. – С. 27- 46.

б) із журналів:

Бень Т. Методи визначення економічної ефективності інвестицій: порівняльний аналіз // Економіка України. – 2006. – № 6. – с. 41-46.

в) із газет:

Рябошапка С. Между банкротством и тенью: Пятилетний опыт взаимодействия бюджета с экономикой // Зеркало недели. – 2000. – 8 окт. – с. 9.

г) із зібрання творів:

Григорьев Є.М. Підприємництво в Україні та його державна підтримка // Наукові праці. – Миколаїв: МФ НАУКМА, 1999. – Т.2. – с. 77-82.

Рабінович А. Економічні проблеми сучасності: У 12 т. – Л.: Веселка, 1993. – Т. 10. – 230 с.

5. Посилання на автореферати дисертацій:

Чорнобровий І.С. Моделювання економічної політики на регіональному рівні та прогнозування наслідків прийняття структурних рішень: Автореф. дис. ... канд. екон. наук. – К.: НАН України. Інститут економіки, 1997. – 20 с.

6. Посилання на джерела в мережі Інтернет:

В.Д.Шопенко. Государственное финансирование и программирование инновационной деятельности // www.pse.ru/numbers.php3/112/s12.html

Навчально-методичний матеріал з дисципліни

ЗАКОНОДАВЧО-НОРМАТИВНІ ДОКУМЕНТИ

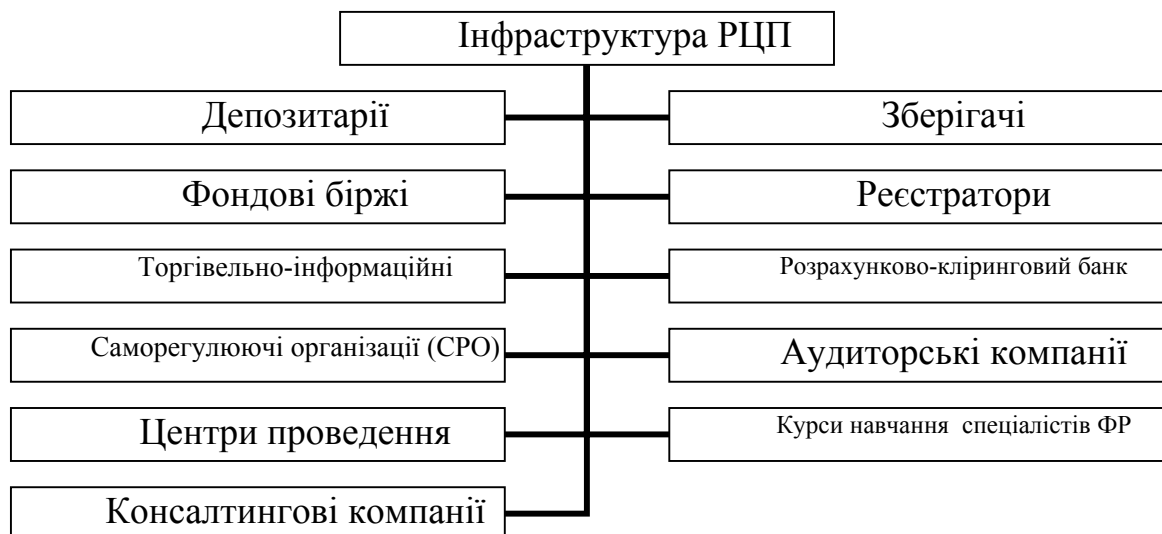
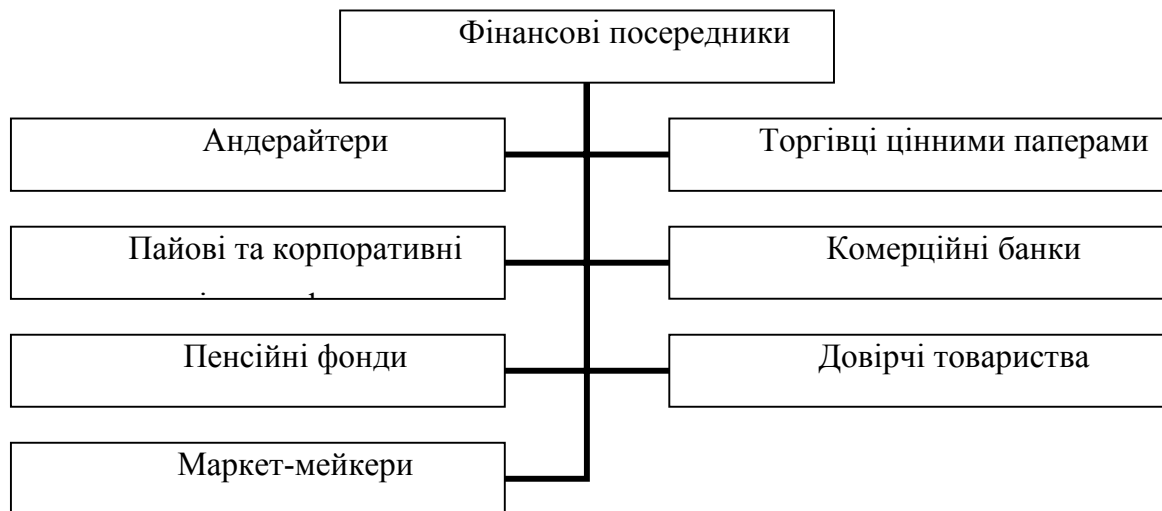
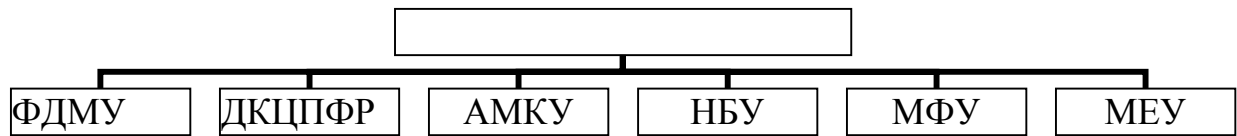
1. Закон України “Про господарські товариства” від 19.09.91 р. № 1576 – XI.
2. Закон України “Про цінні папери і фондовий ринок” від 23.01.06 р. № 3480 – IV (з змінами і доповненнями).
3. Цивільний Кодекс України від 16.01.03 № 435 – IV.
4. Господарський Кодекс України від 16.01.03 № 436 – IV.
5. Закон України “Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні” від 14.07.99р. (зі змінами і доповненнями).
6. Закон України “Про Національну депозитарну систему та особливості електронного обігу цінних паперів в Україні” від 10.12.97р.
7. Закон України «Про інститути спільного інвестування» (пайові та корпоративні інвестфонди) від 15.03.01р.
8. Закон України “Про іпотеку” від 05.06.03р. № 898 – IV.
9. Закон України “Про іпотечне кредитування, операції з консолідованим іпотечним боргом та іпотечні сертифікати” від 19.06.03р.
10. Методика оцінки державних корпоративних прав: затверджено постановою КМУ від 02.08.99р. № 1406
11. Положення про порядок розрахунку початкової вартості пакетів акцій ВАТ: Наказ ФДМУ від 21.05.2000 р.
12. Директива ради ЄЕС “Щодо інвестиційних послуг у сфері цінних паперів” № 93/22 від 10.05.93 р.
13. Рішення ДК ЦПФР № 62 від 11.02.03 р. “Щодо впорядкування депозитарної діяльності”.

14. Рішення ДК ЦПФР від 25.12.01 р. № 386 “Про затвердження Положення про порядок отримання інвесторами доходів, одержаних від акцій, що належать державі в АТ”.
15. Наказ ФДМУ від 16.07.02 р. № 1262 «Концепції корпоративно-дивідендної політики держави».

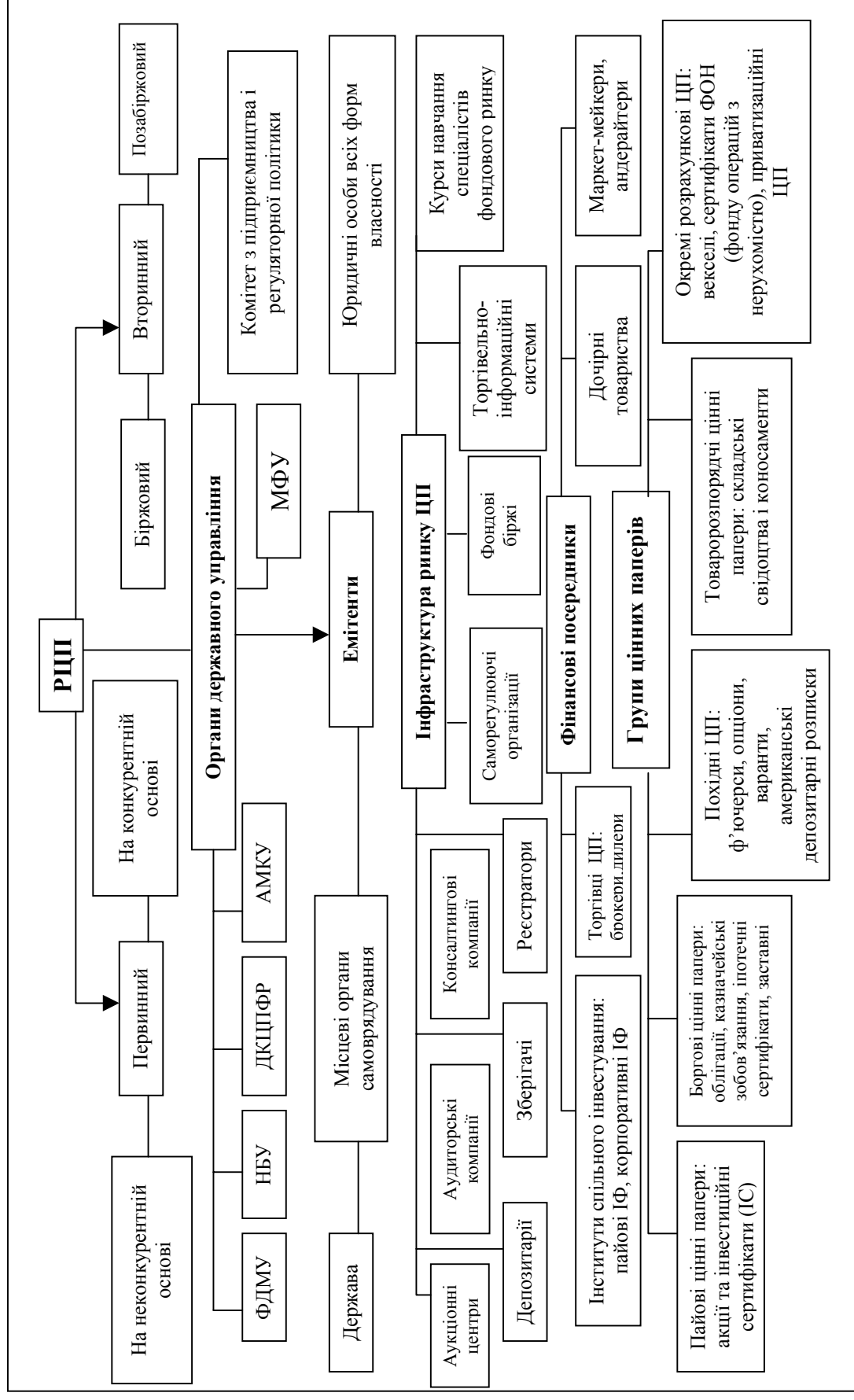
РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Стивен Росс, Вестерфилд Р., Джордан Б. Основы корпоративных финансов. – М.: Лаборатория базовых знаний, 2000. – 720 с.
2. Ричард Дж. Тьюлз, Эдвард С.Бредли, Тэд М. Тьюлз Фондовый рынок. М.: ИНФРА-М Университетский учебник, 2000. – 648 с.
3. Мозговий О.М. Фондовый рынок. – К.: КНЕУ, 1999. – 316 с.
4. Калина А.В., Корнеев В.В., Кащеев А.А. Рынок ценных бумаг. Учебное пособие. – 2-е изд., К.: МАУП, 1999. – 256 с.
5. Колтынюк Б.А. Ценные бумаги.: Учебник. – СПб.: 2002 – 304 с.
6. Бердникова Т.Б. Рынок ценных бумаг и биржевое дело: Учебное пособие. – М.: ИНФРА-М, 2002. – 270 с.
7. Иванов В.М. Финансовый рынок. – К.: МАУП, 1999–112 с.
8. Ляшенко В.И. Фондовые индексы и рейтинги. – Донецк: Сталкер, 1998. – 320 с.
9. Гольцберг М.А., Хасан-Бек Л.М. Основы финансового инвестирования. – К.: 1999.– 113 с.
10. Каменева Н.Г. Организация биржевой торговли: Учебник для ВУЗОВ, - М.: Банки и биржи. ЮНИТИ, 1998. – 303 с.
11. Федоренко В.Г, Інвестиційний менеджмент. – К.: МАУП, 1999.–184 с.
12. Мелкумов Я.С. Экономическая оценка эффективности инвестиций. – М.: ИКЦ «ДИС», 1997. – 160 с.
13. Бромвич М.А. Анализ экономической эффективности капиталовложений: Пер. с англ. – М.: ИНФРА-М, 1996.–432 с.

Структура учасників РЦП

Додаток Л
Інфраструктура РЦП

Довідник формул з дисципліни “Ринок цінних паперів”

Капіталізована вартість акцій визначає ринкову вартість акцій акціонерного товариства:

$$K_{ва} = O_e \times A_p \quad (1)$$

де $K_{ва}$ – капіталізована вартість акцій; O_e – кількість емітованих акцій; A_p – ринкова вартість акцій.

Віддача акціонерного капіталу показує темп зростання вкладеного акціонерами капіталу:

$$B_{ак} = \frac{П - П_p}{K_{ва}}, \quad (2)$$

де $B_{ак}$ – віддача акціонерного капіталу; $П$ – сума чистого прибутку; $П_p$ – відсотки за користування позиковими коштами.

Балансова вартість однієї акції є бухгалтерським підтвердженням забезпеченості кожної емітованої акції капіталом акціонерного товариства:

$$A_{\delta} = \frac{K_a + P}{O_e}, \quad (3)$$

де A_{δ} – балансова вартість однієї акції; K_a – балансова вартість акціонерного капіталу; P – розмір страхового (резервного фонду).

Співвідношення ринкової і балансової вартості акцій – це узагальнюючий показник, що свідчить про успіх (невдачу) корпорації:

$$C_a = \frac{A_p}{A_{\delta}}. \quad (4)$$

де C_a – співвідношення ринкової і балансової вартості акцій.

Прибуток на акцію – робить можливим оцінку розмірів доходів, що спрямовуються на споживання і нагромадження і припадають на одну акцію:

$$П_a = \frac{П - П_p}{O_e}. \quad (5)$$

де $П_a$ – прибуток на акцію.

Дивідендна віддача акції – показує розмір доходу, що спрямовується на поточне споживання акціонерів, у відношення до ринкової вартості акції:

$$Д_a = \frac{Д}{A_p}. \quad (6)$$

де $Д_a$ – дивідендна віддача акції; $Д$ – розмір нарахованого дивіденду.

Коефіцієнт "ціна-дохід" – характеризує зв'язок між ринковою вартістю акції і доходом, що вона приносить. Якщо порівнювати цей показник стосовно акцій кількох підприємств, найбільш інвестиційно привабливими будуть акції з найменшим коефіцієнтом:

$$K_{ц/д} = \frac{A_p}{П_a}. \quad (7)$$

Коефіцієнт платіжності – свідчить, яка частка прибутку спрямовується на виплату дивідендів:

$$K_{пл} = \frac{Д}{П_a}. \quad (8)$$

Коефіцієнт забезпеченості привілейованих акцій – дає змогу оцінити забезпеченість привілейованих акцій чистими активами емітента, а отже, визначити ступінь захищеності капіталу інвестора:

$$K_z = \frac{P_{ак}}{O_{не}}, \quad (9)$$

де $P_{ак}$ – чисті активи акціонерного товариства; $O_{не}$ – кількість емітованих привілейованих акцій.

Коефіцієнт ліквідності акцій – характеризує можливість продажу акцій конкретного емітента:

$$K_{\text{л}} = \frac{O_{\text{прон}}}{O_{\text{прод}}}, \quad (10)$$

де $O_{\text{прон}}$ – загальний обсяг пропозиції акцій; $O_{\text{прод}}$ – реальний обсяг продажу акцій.

Коефіцієнт "пропозиції-попиту" свідчить про співвідношення цін пропозиції та попиту на акції:

$$K_{\text{пр/n}} = \frac{Ц_{\text{прон}}}{Ц_{\text{нон}}}, \quad (11)$$

де $Ц_{\text{прон}}$ – ціна пропозиції акцій; $Ц_{\text{нон}}$ – ціна попиту на акції.

Коефіцієнт обігу акцій – дає змогу визначити обсяг обігу акцій конкретного емітента і є різновидом показників ліквідності:

$$k_{\text{об}} = \frac{O_{\text{прон}}}{K_{\text{са}}}. \quad (12)$$

Для характеристики якостей облігації використовуються такі показники:

Прямий дохід на облігацію – визначає залежність доходу на облігацію від норми відсотка її ринкової вартості:

$$D_o = \frac{H_{\text{в}} \cdot O_n}{O_p}, \quad (13)$$

де D_o – прямий дохід на облігацію; $H_{\text{в}}$ – норма відсотка; O_n – номінальна вартість облігації; O_p – ринкова вартість облігації.

Конверсійна премія – характеризує вигоди (збитки) інвестора за конвертації облігацій в акції:

$$ПК = A_{\text{рк}} - Ц_{\text{к}}, \quad (14)$$

де $ПК$ – конверсійна премія; $A_{pк}$ – ринкова вартість акції на момент випуску облігації; $Ц_k$ – ціна конверсії.

Коефіцієнт конверсії показує кількість акцій, що їх отримано в обмін на конвертовану облігацію:

$$K_k = \frac{Ц_{нк}}{Ц_k}, \quad (15)$$

де $Ц_{нк}$ – номінальна вартість конвертованої облігації.

Розрахункова вартість інвестиційного сертифіката визначається виходячи з доходів від фондових цінностей, у які вкладає кошти інвестиційний фонд, виручки і витрат від операцій інвестиційного фонду на ринку цінних паперів:

$$B_{ic} = f(D, O_e, Z), \quad (16)$$

де B_{ic} – розрахункова вартість інвестиційного сертифіката; f – функціональна залежність; D – дивіденди та проценти, що припадають на один інвестиційний сертифікат; O_e – виручка інвестиційного фонду від операцій з цінними паперами у розрахунку на один інвестиційний сертифікат; Z – витрати інвестиційного фонду на управління портфелем цінних паперів у розрахунку на один інвестиційний сертифікат.

Вартість варранта розраховується таким чином:

$$B_{вар} = (A_p - A_{вар}) \cdot Q_{вар}, \quad (17)$$

де $B_{вар}$ – розрахункова вартість варранта; $A_{вар}$ – ціна акції, що визначив емітент для варранта; $Q_{вар}$ – кількість акцій, які обмінюються на варрант.

Вартість опціону визначається виходячи з оцінки дії таких чинників: дивіденди на акцію, співвідношення поточної ринкової вартості акції з її ціною, визначеною в опціоні, термін дії опціону, безпечна відсоткова ставка, ступінь ризику:

$$B_{опц} = f(D, C_{опц}, t_{опц}, \eta, R), \quad (18)$$

де $B_{опц}$ – розрахункова вартість опціону; D – дивіденди на акцію; $C_{опц}$ – співвідношення поточної ринкової вартості акції з ціною акції, визначеною в опціоні; $t_{опц}$ – термін дії опціону; η – безпечна відсоткова ставка; R – ступінь ризику як стандартне відхилення.

$$Індекс = \frac{\sum P_1 \cdot Q_1}{\sum P_0 \cdot Q_0} \cdot база. \quad (19)$$

L-індекс газети «Фінансова Україна». Індекс розраховується щотижня як середньоарифметичне значення приросту (зниження) цін покупки акцій. Базою розрахунку індексу прийнято 2 травня 1994 р. Він обчислюється за формулою:

$$L(t) = L(t-l) \cdot (l = \frac{a'}{100}), \quad (20)$$

де $L(t)$ – індекс ліквідності (покупки); t – поточний період; $t-l$ – попередній період; a' – середня зміна курсу покупки (продажу) за тиждень.

Індекс «Комекс-Брок» розроблений АТ «Комекс-Брок». Даний індекс розраховується на підставі цін продажу за формулою:

$$I_{kb} = \frac{\sum_{i=1}^m P_i \times V_n}{n} + KI, \quad (21)$$

де P_i – курс i -тої акції; n – кількість акцій; V_n – обсяг продажів; KI – коефіцієнт інфляції.

База розрахунку – березень 1994 р.

WOOD – 15 публікований з 1997 р. газетою «Бізнес». Даний індекс заснований на методології, розробленій міжнародною фінансовою корпорацією для ринків, що розвиваються. Дана методологія дозволяє відображати всі зміни, які відбуваються на ринку, у т.ч. злиття і поглинання компаній, банкрутства, включення нових компаній у базу індексу.

Формула розрахунку індексу:

$$WOOD = \frac{CK_t}{CK_0} \cdot 100, \quad (22)$$

де CK_t – загальна поточна ринкова капіталізація компаній, які входять до бази;
 CK_0 – початкова капіталізація компаній, які входять до бази.

Формула розрахунку чисел Фібоначчі:

$$F_{n+1}F_{n-1} - F_n^2 = (-1)^n, \quad (23)$$

де F_{n+1} – число з ряду Фібоначчі, наступне за числом F_n ; F_{n-1} – число з ряду Фібоначчі, попереднє числу F_n ; F_n – будь-яке число ряду Фібоначчі.

Формула для розрахунку вартості ф'ючерсного контракту матиме такий вигляд:

$$C_a = C_a \cdot \left(1 + \frac{PxD}{360}\right), \quad (24)$$

де C_a – вартість ф'ючерсного контракту на біржовий актив; C_a – ринкова ціна активу на фізичному ринку; P – банківський відсоток за депозити (плюс відсоток витрат на зберігання та транспортування); D – кількість днів до закінчення терміну дії ф'ючерсного контракту або його закриття.

Якщо біржовий актив приносить визначений дохід, наприклад, дивіденд за акції або відсоток за облігації, тоді цей дохід необхідно вирахувати з банківської відсоткової ставки. Формула буде мати такий вигляд:

$$C_a = C_a \cdot \left[1 + \frac{(P - P_a) \cdot D}{360}\right], \quad (25)$$

де P_a – середній розмір дивіденду за акції або відсотка за облігації.

Розрахунок початкової маржі за відкритою позицією здійснюється за формулою:

$$M = \frac{U_{\kappa} \cdot P_{\mathcal{M}}}{100}, \quad (26)$$

де M – сума початкової маржі; U_{κ} – ціна купленого ф'ючерсного контракту на біржовому ринку; $P_{\mathcal{M}}$ – відсоткова ставка початкової маржі.

Прибутковість цінних паперів.

Отримання прибутку від вкладених в акції коштів – одне з основних прав акціонера, тому порушення в цій сфері негативно впливають на інвестиційну привабливість фінансового ринку взагалі та окремого АТ зокрема.

Дивіденд – це грошова виплата доходу за акціями їхнім власникам, яка проводиться в порядку, передбаченому статутом АТ, за рахунок прибутку, що залишається в його розпорядженні після сплати встановлених законодавством податків, інших платежів до бюджету та відсотків за банківський кредит.

Дивідендна політика – це сукупність заходів, які здійснюються АТ і спрямовані на прийняття рішень із нарахування та виплати дивідендів власникам акцій цього АТ. Головним вибором дивідендної політики є реінвестування коштів в АТ, або виплата дивідендів.

Типи дивідендної політики АТ:

- політика постійних виплат, згідно з якою АТ платить дивіденди, що дорівнюють постійному відсотку його прибутку;
- політика регулярних дивідендів, яка полягає у виплаті регулярних, стійких дивідендів;
- політика поступового збільшення дивідендів;
- виплата дивідендів акціями;
- політика екстра-дивіденду, застосовуючи яку АТ поділяють дивіденд на дві частини: регулярний дивіденд та екстра-дивіденд.

*Етапи здійснення дивідендних виплат в акціонерному товаристві***Таблиця 1**

Етап	Назва етапу	Основні процедури
Перший	Дата оголошення	Прийняття уповноваженим органом рішення про виплату дивідендів. Публікація оголошення, що містить розмір дивіденду, форму виплати, дату виплати.
Другий	Дата реєстрації власників акцій	Складання реєстру осіб, що є акціонерами на момент закриття книг обліку переходу акцій.
Третій	Екс-дивідендна дата (дата продажу акцій без дивіденду)	Дата за чотири дні до дати реєстрації власників акцій, після настання якої новим власником втрачається право на отримання дивідендів.
Четвертий	Дата виплати дивідендів	Дата відправки чеків отримувачам дивідендів, або фактична видача готівки (за відповідними умовами виплати).

Методи визначення розміру дивідендів.

Нарахування та виплати дивідендів, а також сплата податку проводиться таким чином:

- нараховуються дивіденди разом із податком, нараховується податок на дивіденди;

- отримується в банку сума до виплати, одночасно перераховується до бюджету податок на дивіденди;
- перераховуються дивіденди юридичним особам та виплачуються дивіденди фізичним особам.

Для розрахунків пропонується застосовувати формули:

$$C_{\text{д}} = \frac{\Phi\text{Д}}{\text{СК}} \cdot 100 \quad ,$$

де $C_{\text{д}}$ – ставка дисконту; $\Phi\text{Д}$ – фонд виплати дивідендів; СК – статутний капітал.

$$\text{Д}_{\text{н}} = \text{НВ} \cdot C_{\text{д}} \cdot \text{А} \quad ,$$

де $\text{Д}_{\text{н}}$ – нарахований дивіденд одному акціонеру; НВ – номінальна вартість акцій; А – кількість акцій у акціонерів.

$$\text{Д}_{\text{в}} = \text{Д}_{\text{н}} - \text{ПП} \quad ,$$

де $\text{Д}_{\text{в}}$ – виплачений дивіденд одному акціонерові; ПП – податок на прибуток із громадян на дивіденд.

Встановлено такі співвідношення:

$\text{Д}_{\text{в}} = 0,75 \text{ Д}_{\text{н}}$ – для резидентів.

$\text{Д}_{\text{в}} = 0,85 \text{ Д}_{\text{н}}$ – для нерезидентів.

Якщо власник акції змінювався, то $\text{Д}_{\text{н}}$ може визначатися із врахуванням строку, протягом якого акціонер володів акціями:

$$\text{Д}_{\text{нт}} = \frac{\text{Д}_{\text{н}} \cdot \text{Т}}{365} \cdot 100 \quad ,$$

де $\text{Д}_{\text{нт}}$ – нарахований дивіденд залежно від терміну;

Т – термін володіння акціями в днях у межах звітного періоду.

При прийнятті рішення інвестор враховує дохідність акцій, яка залежить від дивідендних виплат та доходу від зміни вартості акцій:

$$D_a = \frac{D + (C_1 - C_0)}{C_0},$$

де D_a – дохідність акцій; D – отримана ринкова ціна акції; C_1 – поточна ринкова ціна акцій; C_0 – ціна, за якою акція була придбана.

Рішення про виплату акціонерам частини прибутку у вигляді дивіденду приймається на зборах АТ за підсумками діяльності за період. Після відрахування податків, зборів та інших платежів отримується прибуток до розподілу, який АТ може використати по різному, зокрема й на формування спеціального фонду дивідендів:

$$\text{ПДР} = \text{РФ} + \text{ФРВ} + \text{ФД} + \text{ФСП} + \text{ІФ},$$

де ПДР – прибуток до розподілу; РФ – резервний фонд; ФРВ – фонд розвитку виробництва; ФД – фонд дивідендів; ФСП – фонд соціальних потреб; ІФ – інші фонди.

Особливістю оподаткування дивідендних виплат в Україні є те, що АТ повинно перерахувати податок у розмірі 25 % від нарахованої суми та 15 % для нерезидентів до або одночасно з виплатою дивідендів.

Моделі визначення вартості власного капіталу.

Вартість власного капіталу – це грошовий дохід, який очікують одержати власники підприємства. Є декілька моделей її оцінки.

1. Модель прогнозованого зростання дивідендів – прибутки АТ після сплати податків повністю належать акціонерам. Правління АТ може використати ці прибутки двома шляхами: виплатити їх як дивіденди; утримати їх та реінвестувати у виробництво.

Утримуючи прибутки, АТ повинно зробити на цих грошових фондах не менше, ніж акціонери самі змогли б одержати, інвестуючи їх в інші ЦП еквівалентного ризику. Тому вартість нерозподілених прибутків повинна

дорівнювати нормі прибутку, яка встановлюється акціонерами на власний капітал АТ. Вартість власного капіталу розраховується при цьому за формулою:

$$C_e = \frac{D_1}{P} + q ,$$

де C_e – вартість власного капіталу; D_1 – дивіденд на акцію, що очікується отримати наприкінці першого року; P – поточна ціна акції; q – очікуваний темп зростання дивідендів.

Приклад 6.1. Поточна ціна однієї звичайної акції – 10 грн. Очікувана величина дивідендів – 4 грн. Щорічний запланований темп зростання дивідендів – 4 %. Тоді

$$C_e = \frac{4}{10} + 0,04 = 0,44 \cdot 100\% = 44\% .$$

Цю модель можна використати для розрахунку вартості власного капіталу, якщо величина темпу зростання дивідендів є постійною.

2. Модель прибутку на акцію.

У даному випадку оцінка вартості капіталу ґрунтується на показнику прибутку на акцію, а не на величині дивідендів. Згідно з цією моделлю вартість власного капіталу визначається за формулою:

$$C_e = \frac{P}{P_{\text{ринк}}} ,$$

де P – величина прибутку на одну акцію; $P_{\text{ринк}}$ – ринкова ціна однієї акції.

Приклад 6.2. Прибуток на одну акцію АТ «АВС» дорівнює 5, а ринкова ціна акції в середньому – 40.

Згідно з моделлю прибутку на акцію оцінка вартості власного капіталу становить

$$C_e = \frac{5}{40} = 12,5\% .$$

3. Цінова модель оцінки капітальних активів (САРМ).

Ця модель використовує показник ринку для конкретної компанії, який формалізується введенням показника β – коефіцієнт. Це показник відносної нестійкості цін акцій відносно решти ринку. Вважається, що $\beta=0$, якщо активи фірми безризикові; $\beta=1$, якщо активи фірми мають середній рівень ринку.

Цінними паперами із середнім рівнем ризику вважаються ті, ціни яких мають тенденцію підніматись та знижуватись синхронно з розвитком РЦП у цілому. Відповідно, якщо у компанії $\beta=0,5$, це означає, що її акції мають ринок у два рази менший, ніж середній ризик на РЦП. Величину β можна розрахувати за формулою:

$$\beta = \frac{\Delta r}{\Delta r_m},$$

де Δr – прибутковість акцій АТ, що аналізується; Δr_m – середня прибутковість РЦП.

Після визначення величини коефіцієнта можна розрахувати вартість нерозподілених прибутків за допомогою формули:

$$C_e = C_{RF} + (C_M - C_{RF}) \cdot \beta,$$

де C_{RF} – показник прибутковості для безризикового вкладання капіталу; C_M – середній ринковий показник прибутковості; β – фактор ризику.

Формули, які використовуються для розрахунку прибутковості, не завжди адекватні особливостям адаптації конкретного інструменту на вітчизняному РЦП. Це пояснюється, по-перше, бажанням емітента показати найкращі якості своїх цінних паперів і, по-друге, специфікою розвитку національного фондового ринку.

Зупинимось на формулі для розрахунку ефективності прибутковості:

$$R' = \left[\left(1 + \frac{y(1-z)j}{P} \right)^{365/T} - 1 \right] \cdot 100\%,$$

де R' – ефективна прибутковість із урахуванням реінвестування доходів; y – прибуток у вигляді дисконту; Z – ставка оподаткування; P – ціна придбання

(витрати на купівлю); J – індекс інфляції; T – тривалість періоду нарахування у днях.

Алгоритм запропонованого розрахунку ефективної прибутковості найбільш реально враховує всі параметри, які впливають на річну ставку складних відсотків. Розроблена формула враховує показник індексу інфляції; включає до складу базового ставку оподаткування; враховує сукупні витрати на купівлю фондового інструменту.

Методологія застосування критеріїв оцінки ефективності управління корпоративними правами держави

Дані Критеріїв оцінки ефективності управління корпоративними правами держави (далі – критерії) розроблені на виконання п.34 постанови Кабінету Міністрів України від 11.02.04р. №155 «Про затвердження Основних концептуальних підходів до підвищення ефективності управління корпоративними правами держави» з метою підвищення якості управління шляхом запровадження прозорості та однозначної системи оцінки ефективності управління корпоративними правами держави та встановленням єдиних методологічних підходів щодо визначення критеріїв для проведення вищезазначеного аналізу.

Наведені нижче терміни і поняття вживаються у такому значенні.

Корпоративні права держави – право власності держави на статутний фонд (капітал) господарського товариства або його частину (акції, частки, паї), включаючи права на управління, отримання відповідної частки прибутку такого господарського товариства, а також активів у разі його ліквідації відповідно до чинного законодавства.

Корпоративне управління – це система відносин між органами товариства та його власниками (акціонерами) відносно управління діяльністю товариства.

Ціль управління корпоративними правами держави – бажані результати з управління державними корпоративними правами, які свідчать про виконання товариством своїх соціально-економічних функцій з точки зору держави, як суб'єкта управління. Мета управління встановлюється з урахуванням фінансово-майнового стану підприємства, його соціальної ролі, державних потреб у результаті функціонування підприємства та ступеня корпоративного контролю держави.

Ефективне управління корпоративними правами держави – досягнення визначеної для кожного товариства цілі управління шляхом виконання завдання з управління.

Фінансова звітність – бухгалтерська та статистична звітність, що містить інформацію про фінансовий стан товариства в обсягах та формою, передбаченою чинним законодавством.

Фінансовий стан товариства – сукупність показників, що відображають наявність, розміщення і використання ресурсів товариства, його реальні й потенційні фінансові можливості.

Фінансовий аналіз діяльності підприємства – комплексне вивчення фінансового стану підприємства з метою оцінки досягнутих фінансових результатів, що проводяться за допомогою методів фінансового аналізу за даними бухгалтерської (фінансової) звітності підприємства.

Методи фінансового аналізу – прийоми та способи обробки фінансової звітності.

Загальні положення:

1. Ефективне корпоративне управління вимагає від керівництва діяти з дотриманням інтересів власників (акціонерів), бути спрямованим на забезпечення максимального розвитку підприємства.

2. Принцип ефективності управління корпоративними правами держави – полягає в досягненні цілі управління (визначеного якісного (ефективного) результату діяльності або стану об'єкта управління) ціною максимальної економії ресурсів. Зазначений критерій є обов'язковим при оцінці діяльності як органів державного управління, так і уповноважених осіб.

3. Головним прагненням власника (акціонера) є отримання економічного ефекту від вкладеного капіталу. Економічний ефект визначається зростанням вартості та прибутковості власного капіталу і, як наслідок, отримання доходу (дивідендів) від вкладеного капіталу.

4. Стосовно кожного підприємства, пакет акцій якого знаходиться в державній власності, має бути визначена і зафіксована індивідуальна ціль

управління, яку бажає досягти держава, управляючи цим об'єктом корпоративного управління. Індивідуальні цілі мають враховувати при визначенні загальних цілей, що встановлює держава стосовно всіх суб'єктів корпоративного управління, які перебувають у її власності. Але, в окремих випадках, держава, як власник, може встановлювати інші паритети ефективності в залежності від мети збереження присутності держави в об'єкті управління.

5. Визначення критеріїв оцінки ефективності управління корпоративними правами держави виявляє ступінь відповідності отриманих результатів наміченим цілям і поставленим задачам.

6. Критерії оцінки ефективності управління корпоративними правами держави визначають основні методологічні підходи щодо проведення напрямів аналізу за визначеними критеріями, з метою отримання достовірної та повної картини фінансового стану підприємства та ефективності управління ним.

7. Розроблені критерії застосовуються виключно для тих товариств, які протягом звітного року ведуть господарську діяльність.

8. Основою для проведення розрахунків оцінки ефективності управління корпоративними правами держави є дані фінансової та статистичної звітності, форми і порядок подання якої затверджені чинним законодавством України.

9. Критерії оцінки ефективності управління корпоративними правами держави базуються на даних фінансової звітності та фінансових показниках, розрахованих загальноприйнятими методами.

10. На підставі запропонованих критеріїв формується висновок стосовно якості (ефективності) управління, який містить у собі загальну оцінку ефективного (задовільного, неефективного) управління корпоративними правами держави.

11. Звітним періодом для складання фінансової звітності є календарними рік.

12. Проміжна (квартальна) звітність, яка охоплює певний період, складається з наростаючим підсумком з початку звітного року.

Механізм оцінки ефективності управління корпоративними правами держави.

З метою отримання достовірної, об'єктивної та всебічної оцінки ефективності управління корпоративними правами держави, у статутних фондах яких є корпоративні права держави, підприємства розподіляються на групи з детальним механізмом і підходами до застосування критеріїв.

Механізм оцінки ефективності управління корпоративними правами держави включає в себе:

I. Класифікація підприємств за групами.

II. Визначення критеріїв оцінки ефективності управління корпоративними правами держави.

III. Розробка підходів щодо застосування критеріїв стосовно кожної групи підприємств.

З метою класифікації підприємств, де є державні корпоративні права, і подальшої систематизації механізму оцінки ефективності управління корпоративними правами держави, підприємства (організації) поділяються на групи:

- **Група 1** – суб'єкти, державна частка у статутному фонді яких перевищує 50 відсотків;

- **Група 2** – суб'єкти, державна частка у статутному фонді яких становить менше 50 відсотків;

- **Група 3** – підприємства (організації) стратегічно важливі для економіки і безпеки держави (до цієї групи належать підприємства (організації) згідно з рішенням Кабінету Міністрів України про затвердження переліку підприємств (організацій), які мають стратегічне значення для економіки та безпеки держави);

- **Група 4** – "містоутворюючі підприємства".

Товариство може бути віднесене до містоутворюючого, якщо воно відповідає таким критеріям:

- підприємство займає монопольне становище на регіональному ринку товару, має соціально-економічне значення для регіону, географічні межі ринку охоплюють територію області або більшу її частину;

- підприємство є містоутворюючим у місті обласного або районного підпорядкування (містоутворюючим пропонується визначати підприємство, кількість працівників якого, з урахуванням членів їх сімей, становить не менше половини чисельності населення адміністративно-територіальної одиниці, у якій воно розташоване).

Група 5 – підприємства (організації), які перебувають у стадії санації та по яким порушено справу стосовно банкрутства.

Визначення критеріїв оцінки ефективності управління корпоративними правами держави.

З метою запровадження прозорості та зручної системи оцінювання ефективності управління корпоративними правами держави всі критерії поділяються на дві групи:

1) Соціальні критерії оцінки ефективності управління корпоративними правами держави (некомерційні – із метою реалізації державних функцій).

Підстави для застосування некомерційних критеріїв визначаються органом уповноваженим управляти корпоративними правами держави.

Соціальні критерії ефективності управління корпоративними правами держави оцінюється за допомогою таких показників: 1.1.– 1.4. які зазначені в табл. 2.

2) Економічні критерії (комерційні) оцінки ефективності управління корпоративними правами держави.

Економічні критерії ефективності управління корпоративними правами держави оцінюється за допомогою таких показників: 2.1 – 2.10, які зазначені в табл. 2.

Перелік критеріїв оцінки ефективності управління корпоративними правами держави

№	Критерій	Назва та індекс статистичного спостереження, що використовується при застосуванні критерію
Соціальні (некомерційні) критерії		
1.1	Середньооблікова кількість штатних працівників облікового складу	Форма № 1-ПВ (термінова — місячна) «Звіт з праці»
1.2	Сума простроченої заборгованості з виплати заробітної плати	Форма № 1-ПВ (термінова — місячна) «Звіт з праці»
1.3	Сума простроченої заборгованості перед бюджетом	Форма № 1-Б (термінова — місячна) «Звіт про фінансові результати та дебіторську і кредиторську заборгованість»
1.4	Сума простроченої заборгованості зі страхування	Форма № 1-Б (термінова — місячна) «Звіт про фінансові результати та дебіторську і кредиторську заборгованість»
Економічні (комерційні) критерії		
2.1	Обсяг чистого доходу (виручки) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг).	Фінансова звітність: форми №2 і №2-м (квартальна, річна) «Звіт про фінансові результати»
2.2	Обсяг чистого прибутку	Фінансова звітність: форми №2 і №2-м (квартальна, річна) «Звіт про фінансові результати»
2.3	Коефіцієнт зносу основних засобів	Форми №1 і №1-м (квартальна, річна) «Баланс»
2.4	Коефіцієнт рентабельності активів	Фінансова звітність: форми №1 і №1-м (квартальна, річна) «Баланс», форми №2 і №2-м (квартальна, річна) «Звіт про фінансові результати»
2.5	Коефіцієнт рентабельності діяльності	Фінансова звітність: форми №2 і №2-м (квартальна, річна) «Звіт про фінансові результати»
2.6	Дивіденди на державну частку	Фінансова звітність: форми №2 і №2-м (квартальна, річна) «Звіт про фінансові результати»
2.7	Коефіцієнт абсолютної ліквідності	Форми №1 і №1-м (квартальна, річна) «Баланс»
2.8	Коефіцієнт швидкої ліквідності	Форми №1 і №1-м (квартальна, річна) «Баланс»
2.9	Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами	Форми №1 і №1-м (квартальна, річна) «Баланс»
2.10	Коефіцієнт покриття (відношення поточних активів до поточних зобов'язань)	Форми №1 і №1-м (квартальна, річна) «Баланс»

Розробка підходів щодо застосування критеріїв стосовно кожної групи підприємств.

Оцінка ефективності управління корпоративними правами держави здійснюється органами управління та має такі значення: **ефективне** управління; **задовільне** управління; **неефективне** управління.

1. Управління корпоративними правами держави вважається **ефективним** за умови:

- підприємство є прибутковим;
- коефіцієнт рентабельності діяльності більший від 0,01;
- відсутня прострочена заборгованість із заробітної плати та платежів до бюджету та інших позабюджетних платежів.

- зазначено загальне покращення фінансового стану товариства.

Додатково, інформаційна, згідно із запропонованими підходами щодо застосування критеріїв оцінки ефективності управління корпоративними правами держави стосовно кожної групи підприємств розглядаються: обсяги чистого доходу, дивіденди на державну частку та коефіцієнти фінансового стану: ліквідності, платоспроможності, зносу основних засобів, рентабельності активів і діяльності, коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами.

Вищезазначені показники повинні бути в межах своїх нормативних значень.

2. Управління корпоративними правами держави вважається **задовільним** за умови:

- за останній звітний період підприємство скорочує розмір збитку;
- зменшується та повністю ліквідується заборгованість із заробітної плати та платежів до бюджету та інших позабюджетних платежів;
- коефіцієнт рентабельності діяльності підприємства дорівнює або менший від 0,01.

Додатково, інформаційна, згідно із запропонованими підходами щодо застосування критеріїв оцінки ефективності управління корпоративними правами держави стосовно кожної групи підприємств розглядаються: обсяги чистого доходу, дивіденди на державну частку та коефіцієнти фінансового стану: ліквідності, платоспроможності, зносу основних засобів, рентабельності активів і діяльності, коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами.

Вищезазначені показники мають позитивну динаміку до покращення.

3. Управління корпоративними правами держави вважається **неефективним** за умови:

- підприємство нарощує розміри збитків;

– присутня та зростає сума простроченої заборгованості із заробітної плати та платежів до бюджету та інших позабюджетних платежів.

Додатково, інформаційна, згідно із запропонованими підходами щодо застосування критеріїв оцінки ефективності управління корпоративними правами держави стосовно кожної групи підприємств розглядаються: обсяги чистого доходу, дивіденди на державну частку та коефіцієнти фінансового стану: ліквідності, платоспроможності, зносу основних засобів, рентабельності активів і діяльності, коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами.

Більшість показників фінансового стану підприємства не відповідають нормативним вимогам та існує негативна тенденція до їх погіршення.

Підходи щодо застосування критеріїв оцінки ефективності управління корпоративними правами держави стосовно кожної групи підприємств:

1) суб'єкти, державна частка у статутному фонді яких перевищує 50 відсотків – 1.2 – 1.4, 2.1. 2.2, 2.4 – 2.7, 2.9, 2.10;

2) суб'єкти, державна частка у статутному фонді яких становить менше 50 відсотків – 1.2 – 1.4, 2.1, 2.2, 2.5;

3) "підприємства (організації) стратегічно важливі для економіки і безпеки держави" – 1.2 – 1.4, 2.1, 2.2, 2.5, 2.7, 2.9, 2.10;

4) "підприємства (організації), що мають регіональне значення – 1.1 – 1.4, 2.1, 2.2, 2.5, 2.8, 2.9.

Обов'язково, для підприємств цієї групи аналізувати дані показника – середньооблікова кількість штатних працівників облікового складу.

5) "підприємства (організації), які перебувають у стадії санації та з яких порушено справу з банкрутства" – 1.2 – 1.4, 2.2, 2.3, 2.5, 2.9, 2.10.

Перелік критеріїв оцінки ефективності управління корпоративними правами держави наведений у додатку.

Інформаційна база для оцінки ефективності управління корпоративними правами держави.

Інформаційною базою для здійснення аналізу ефективності управління корпоративними правами є дані бухгалтерської, фінансової та статистичної звітності, а саме:

- Форма №1 "Баланс підприємства" (заповнюється і надається у формі та за строками згідно з наказом Міністерства фінансів України від 31.03.99 № 87);

- Форма №2 "Звіт про фінансові результати"(заповнюється і надається у формі та за строками згідно з наказом Міністерства фінансів України від 31.03.99 № 87);

- Форма № 1-Б (термінова – місячна) "Звіт про фінансові результати і дебіторську та кредиторську заборгованість" (заповнюється і надається у формі та за строками згідно з наказом Держкомстату України від 20.08.98 № 290);

- Форма № 1-ПВ (термінова – місячна) "Звіт про працю" (заповнюється і надається у формі та за строками згідно з наказом Держкомстату України від 28.09.01. № 398).

Підприємства, які є суб'єктами малого підприємництва, звітують за спрощеною формою, а саме:

- Форма №1-м "Баланс підприємства"(заповнюється і надається у формі та за строками згідно з наказом Міністерства фінансів України від 25.02.2000 № 39);

- Форма №2-м "Звіт про фінансові результати"(заповнюється і надається у формі та за строками згідно з наказом Міністерства фінансів України від 25.02.2000 № 39).

За умови ненадання вищезазначених форм звіт не вважається зданим.

Відповідальність за порушення термінів подання фінансової звітності, ведення бухгалтерського обліку з порушеннями встановленого порядку, неподання фінансової та статистичної звітності у встановлений термін розглядається як порушення вимог законодавства і відповідно до ст. 1642 Кодексу України про адміністративні правопорушення тягне за собою накладання штрафу від восьми до п'ятнадцяти неоподатковуваних мінімумів.

Порядок розрахунку критеріїв.

Соціальні (некомерційні) критерії:

Критерій 1.1 "Середньооблікова чисельність штатних працівників облікового складу" – відповідає значенню коду рядка 1040 форма державної статистичної звітності 1-ПВ (термінова – місячна) "Звіт про працю".

Критерій 1.2 "Сума простроченої заборгованості із виплати заробітної плати" – відповідає значенню коду рядка 2020 форма державної статистичної звітності 1-ПВ (термінова – місячна) "Звіт про працю".

Критерій 1.3 "Сума простроченої заборгованості перед бюджетом" – відповідає значенню коду рядка 050 форма державної статистичної звітності 1-Б (термінова – місячна) "Звіт про фінансові результати та дебіторську і кредиторську заборгованість".

Критерій 1.4 "Сума простроченої заборгованості зі страхування" – відповідає значенню коду рядка 070 форма державної статистичної звітності 1-Б (термінова – місячна) "Звіт про фінансові результати та дебіторську і кредиторську заборгованість".

Комерційні критерії:

Критерій 2.1 "Обсяги чистого доходу (виручки) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)" – відповідає значенню коду рядка 035 фінансової звітності: форми № 2 "Звіт про фінансові результати" та коду рядка 030 фінансової звітності форми № 2-м "Звіт про фінансові результати".

Критерій 2.2 "Обсяги чистого прибутку (збитку)" – відповідає значенню коду рядка 220/225 фінансової звітності форми № 2 "Звіт про фінансові результати" та коду рядка 190 фінансової звітності форми № 2-м "Звіт про фінансові результати".

Критерій 2.3 "Коефіцієнт зносу основних засобів". Коефіцієнт зносу основних засобів характеризує стан та ступінь зносу основних засобів і розраховується як відношення суми зносу основних засобів до їхньої первісної вартості.

При розрахунку використовуються дані фінансової звітності форми № 1 і № 1-м "Баланс".

Алгоритм розрахунку показника становить:

$$\frac{\phi 1 \text{ п. 032}}{\phi 1 \text{ п. 031}}.$$

Нормативне значення критерію – тенденція до зменшення.

Критерій 2.4 "Коефіцієнт рентабельності активів".

Коефіцієнт рентабельності активів розраховується як відношення чистого прибутку підприємства до середньорічної вартості активів і характеризує ефективність використання активів підприємства.

При розрахунку використовуються дані фінансової звітності форми № 1 і № 1-м "Баланс" та форми № 2 і № 2-м "Звіт про фінансові результати".

Алгоритм розрахунку показника становить:

$$\frac{\phi 2 \text{ п. 220 або п. 225}}{\phi 1 (\text{п. 280 (зр. 3) + п. 280 (зр. 4)}) / 2}.$$

Для суб'єктів малого підприємництва алгоритм розрахунку показника становить:

$$\frac{\phi 2 \text{ п. 190}}{\phi 1 (\text{п. 280 (зр. 3) + п. 280 (зр. 4)}) / 2}.$$

Нормативне значення критерію > 0 – тенденція до збільшення.

Критерій 2.5 "Коефіцієнт рентабельності діяльності".

Коефіцієнт рентабельності діяльності розраховується як відношення чистого прибутку підприємства до чистої виручки від реалізації продукції (робіт, послуг) і характеризує ефективність господарської діяльності підприємства.

При розрахунку використовуються дані фінансової звітності форми № 2 і № 2-м "Звіт про фінансові результати".

Алгоритм розрахунку показника становить:

$$\frac{\phi 2 \text{ п. 220 або п. 225}}{\phi 2 \text{ п. 035}}.$$

Для суб'єктів малого підприємництва алгоритм розрахунку показника становить:

$$\frac{\phi 2 \text{ р. 190}}{\phi 2 \text{ р. 30}}.$$

Нормативне значення критерію > 0 – тенденція до збільшення.

Критерій 2.6 "Дивіденди на державну частку" – відповідає значенню коду рядка 340 фінансової звітності форми № 2 "Звіт про фінансові результати".

Критерій 2.7 "Коефіцієнт абсолютної ліквідності". Коефіцієнт абсолютної ліквідності обчислюється як відношення грошових засобів та їхніх еквівалентів і поточних фінансових інвестицій до поточних зобов'язань. Коефіцієнт абсолютної ліквідності показує, яка частина боргів підприємства може бути сплачена негайно.

При розрахунку використовуються дані фінансової звітності форми № 1 і № 1-м "Баланс".

Алгоритм розрахунку показника становить:

$$\frac{\phi 1 \text{ (р. 220 + р. 230 + р. 240)}}{\phi 1 \text{ р. 620}}.$$

Для суб'єктів малого підприємництва алгоритм розрахунку показника становить:

$$\frac{\phi 1 \text{ (р. 220 + р. 230 + р. 240)}}{\phi 1 \text{ р. 620}}.$$

Нормативне значення критерію > 0 – тенденція до збільшення.

Критерій 2.8 "Коефіцієнт швидкої ліквідності".

Коефіцієнт швидкої ліквідності розраховується як відношення найбільш ліквідних оборотних засобів (грошових засобів та їх еквівалентів, поточних фінансових інвестицій та дебіторської заборгованості) до поточних зобов'язань підприємства. Він відображає платіжні можливості підприємства щодо сплати поточних зобов'язань за умови своєчасного проведення розрахунків з дебіторами.

При розрахунку використовуються дані фінансової звітності форми № 1 і № 1-м "Баланс".

Алгоритм розрахунку показника становить:

$$\frac{\phi 1 (p. 260 - p. 100 - p. 110 - p. 120 - p. 130 - p. 140)}{\phi 1 p. 620}.$$

Для суб'єктів малого підприємництва алгоритм розрахунку показника становить:

$$\frac{\phi 1 (p. 260 - p. 100 - p. 130)}{\phi 1 p. 620}.$$

Нормативне значення критерію – в межах від 0,6 до 0,8.

Критерій 2.9 "Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами". Коефіцієнт оборотності власного капіталу розраховується як відношення чистої виручки від реалізації продукції (робіт, послуг) до середньорічної величини власного капіталу підприємства і показує ефективність використання власного капіталу підприємства.

При розрахунку використовуються дані фінансової звітності форми № 1 і № 1-м "Баланс".

Алгоритм розрахунку показника становить:

$$\frac{\phi 1 (p. 260 - p. 620)}{\phi 1 p. 260}.$$

Нормативне значення критерію $> 0,1$.

Критерій 2.10 "Коефіцієнт покриття (відношення поточних активів до поточних зобов'язань)".

Коефіцієнт покриття розраховується як відношення оборотних активів до поточних зобов'язань підприємства та показує достатність ресурсів підприємства, які можуть бути використані для погашення його поточних зобов'язань.

При розрахунку використовуються дані фінансової звітності форми № 1 і № 1-м "Баланс".

Алгоритм розрахунку показника становить:

$$\frac{\phi 1 \text{ р. } 260}{\phi 1 \text{ р. } 620}.$$

Нормативне значення критерію від 1 до 2,5.

Терміни, що вживаються в цьому інструктивному листі, відповідають термінам, визначеним у Положеннях (стандартах) бухгалтерського обліку.

Оцінка ефективності управління корпоративними правами держави здійснюється відповідно до розділу III наказу ФДМУ від 24.06.04 року №1241. Додатково інформуємо, що перелік містоутворюючих підприємств України за запитом Фонду уточнюється в Держкомстаті України.

Навчальне видання

**ПРЯМКОВ Олег Юрійович
ЛАБАРТКАВА Анна Вікторівна**

**Методичні вказівки
до виконання курсової роботи з дисципліни**

"Ринок цінних паперів"

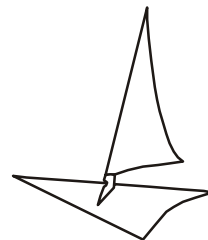
(українською мовою)

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру
видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції
ДК № 2506 від 25.05.2006 р.

Підписано до друку 28.03.08. Папір офсетний. Формат 60×84/16.
Друк офсетний. Гарнітура "Таймс". Ум. друк. арк. 3,3. Обл.-вид. арк. 3,6.
Тираж 100 прим. Зам. № 110. Ціна договірна

Друкарня видавництва Національний університет кораблебудування,
54002, м. Миколаїв, вул. Скороходова, 5

**ВИДАВНИЦТВО НАЦІОНАЛЬНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ КОРАБЛЕБУДУВАННЯ
імені адмірала Макарова**

Шановні панове!

Запрошуємо Вас ознайомитись з можливостями книжкового видавництва, висококваліфіковані спеціалісти якого забезпечать оперативне та якісне виконання замовлення будь-якого рівня складності.

Наш головний принцип – задовольнити потреби замовника в повному комплексі поліграфічних послуг, починаючи з розробки та підготовки оригіналу-макета, що виконується на базі IBM PC, і закінчуючи друком на офсетних машинах.

Крім цього, ми маємо повний комплекс післядрукарського обладнання, що дає можливість виконувати:

- ✓ аркушепідбір;
- ✓ брошурування на скобу, клей;
- ✓ порізку на гільйотинах;
- ✓ ламінування.

Видавництво також оснащено сучасним цифровим дублюкатором фірми "Duplo" формату A3, що дає можливість тиражувати зі швидкістю до 130 копій за хвилину.

Для постійних клієнтів – гнучка система знижок.

Отже, якщо вам потрібно надрукувати ***підручники, книги, брошури, журнали, каталоги, рекламні листівки, прайс-листи, бланки, візитні картки***, – ми до Ваших послуг.

© Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова
✉ Україна, 54002, м. Миколаїв, вул. Скороходова, 5, видавництво НУК
☎ 8(0512) 47-83-86; 39-81-42, 39-73-39, fax 8(0512) 42-46-52;
E-mail: publishing@usmtu.edu.ua

Для нотаток

